Ч. 286 (11.537). Львів, середа 26. грудня 1928. Pocztowa opłata zaniaczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 гов. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: М сячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 49-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Карти відкриті.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 21. грудня 1928.

То була гра. Під романтичним серпанком „співжиття".

Атутами були оголошені: „задоволення всіляких потреб українців" — з одного боку, „економічний й культурно-національний утраквізм" — з другого боку.

Але гра була „в темну". Партнери-українці бачили в своїх сусідів лише „сорочки" карт; фігури-ж цих карт були старанно закриті. Треба було вірити, що ці фігури для них є дуже корисні.

Ця гра в закриті карти продовжувалася кілька місяців. У результаті вона нічого не дала ні тій ні другій стороні. Це мусіло гравців вивести з рівноваги.

І карти врешті розкрито.

Виявилося, що противна сторона мала надію щось виграти на кооперативному святі в Луцьку, та програла. Ше за більшу програну вважає вона просвітянське свято. Звідси страшне незадоволення! Надії на використання цього свята для „співжиття" завели. Більше: пройшло воно під знаком єднання з українцями Галичини.

Тому-то нервово кинуто карти на стіл і виявлено всі комбінації. А вони такі:

Нічого „галицького" на Волині! Жадних звязків між місцевими українськими інституціями Волині й Галичини. Приналежність до Українського Ревізійного Союзу — недопустима. Приїзд сюди українців з Галичини — небажаний, навіть карігідний. Все чисто українське — від культури до господарського життя — ненадійне. Єдиною льояльною формою життя є форма мішаного шлюбу, або „співжиття". Національна сепарація — чи-то культурна, чи економічна — повинна бути знищена і то за допомогою високоспеціялізованих українських рук.

Величезні кредити на каси Стефчика з повним вбиттям кооперативної ідеї і кооперативної деморалізації мас. Банкротові „Рольникові" (переіменованому на „Осаду") пів міліона кредиту звичайного і пів міліона товарового. Проєкт трьохсоттисячного кредиту для польського пасічничого т-ва, до якого мають приняти українських пасічників українські специялісти. Проєкти: якогось „українського" банку з великими кредитами, якогось „українського" клюбу, що має відтягати публику від „Просвіти", якогось селянсько-політичного обєднання і т. д.

Перший найсильніший удар по „Українбанку" в Луцьку". Він у свойому часі одержав кредит, здається, в розмірі щось біля 30 тисяч (!). Частину виплатив. І раптом домагання: негайно виплатити решту, або — екзекуція за допомогою адміністраційної влади. Врешті — порозуміння з де-якими особами, покликаними до налагодження „співжиття", екзекуцію може стримати. „Українбанк" виплачує по 500 зол. денно, але, очевидно, справа не в тих мізерних кількаднадцяти тисячах, а в тому, щоб Український Банк змусити підписати політичну концесію. Тому-то й домагаються від нього негайного звороту всієї суми. Треба зауважити, що подібних заходів уживається в відношенні до добре налагодженого, самовистарчального „Українбанку" в той час коли іншим кооперативам давалося можливість виплачувати борги цілими роками, коли видається міліоновий кредит банкротові „Рольникові", коли кидаються величезні суми на деморалізуючі каси Стефчика.

І чи може ще бути в кого якийбудь сумнів, до чого прямує плян „співжиття"? Або утраквізація, або нищення!

І це робиться в той час, коли на Волині вже вирисовується грізна примара страшної селянської земельної кризи. Через десять, а може й менше років величезна частина приростаючого селянства опиниться без варстату праці. Дроблення землі вже й тепер лякає селянство. Лише широкий розвиток здорової української кооперації, інтенсифікація до вищого ступня сільського господарства й упромисловлення села з відтягненням від малорільного господарства зайвих рук і ротів — може врятувати країну від цеї грізної кризи. Інакше все полетить шкереберть.

Урятувати наше селянство може лише сильний розвиток власної кооперації, до якої воно так стихійно горнеться, а в першу чергу кредитової, як запоруки нормального грошевого обороту.

Але що обходить „опікунів" і правителів та селянська драма, про яку вже невидима рука пише на стіні: „мане, текель, фарес"? Що обходить вона й тих українців-фахівців від „співжиття", які сьогодні тут, а завтра там?

Хай завтра — потоп, аби сьогодня — гра, як не „в темну", то „в відкриту".

Але якби там пани не забавлялися грою, українському громадянству не вільно відтягати нею свого зору від тої драми, яка чекає наше селянство.

Покладання надій на кредити, які одним розчерком пера можуть несподівано стягатися і одним ударом убивати українські кооперативні установи, є шкідливим і нездоровим. Проголошена ця року тому **самовистарчальність** повинна стати нашою провідною зіркою. Ідею самовистарчальности, себ-то: притягнення до живої активної участи в кооперативному й сільсько-господарському життю **всього населення**, необхідно одягти в плоть і кров.

Першою спробою цеї активізації мас повинно бути, між іншим, притягнення найширших кол до допомоги „Українбанкові" в Луцьку. Є він українським грошовим серцем цілого району й, незалежно від того, хто в ньому працює, кожний українець повинен почувати своїм обовязком засилювати його своїми вкладками.

А далі: першою турботою кожного українця повинно бути прикладати своїх сил і засобів до швидкого розвою всіх видів кооперації, а також агрікультурних установ, маючи на увазі ту земельну кризу, яка вдарить через деякий час по всіх нас.

Карти відкрито, і в такій грі помилок робити не вільно.

В. Островський.

Закордонний політичний огляд.

Ще про сесію Ради Ліги Націй. — Удар поміж Штреземаном і Залеським. — Болівійсько-парагвайський конфлікт. — Місія італійського секретаря Ґранді в Анґорі. — Революція в Афганістані

Берлін, дня 19. грудня 1928.

I.

Цікаво і якось аж занадто вже мляво проходили засідання останньої сесії Ради Ліги. Помимо прегарної погоди, в політичній атмосфері заготіло глухе напруження і неспокій. Ані пишне люґанське сонце, ані теж свіжий подих з люґанського озера не були встані овіяти зі салі засідань тої атмосфери цвілі і нудьги, яку перевезено сюди з Женеви разом з актами і паперами Секретаріяту. Відбувалась спершу властива сесія Ради де що і ще раз перемолочувано справу торгівлі опіюмом, „можливости" роззброєння, тему „національних меншостей", і — обовязково — справу польсько-литовського конфлікту.

Заліжний репертуар Ради! Всі ті справи та ще й богато подібних відіслано, розуміється, до комісій. Комісії їх поручили підкомісіям, а ті ще далі в низ... Це вже десять літ так! Коштує воно гарні гроші. Але що робити — секретарки і стенотипістки Ліги теж хочуть жити... По друге — це вже неофіційно — Чемберлен і Бріян привезли до Люґано і для Штреземана готову програму свого поступовання, побудовану на франко-британськім пакті. Штреземанові не вдалось цього аліянтського фронту захитати. Справа залишилась такою, якою перед тим була: або звільнення Райну і управильнення непосильно тяжких репарацій в заміну за німецьку кооперацію в англьо-французькім блоку, або зречення з райнської смуги на десятки літ (а то й на завсіди) в заміну за доволі проблематичну свободу рухів.

Штреземан стоїть перед фактом дальної ізоляції німців. Добитись до таких результатів після 4 літ льокарненської політики, станути остак перед понурим муром неломного спротиву, що загороджує німцям дорогу до визволення — і це все помимо десятка літ напруженої зовнішньо-політичної роботи — когоб це не вивело з рівноваги?

II.

Тому й не диво, що в атмосфері цього глухого але й напруженого спротиву, навіть Штреземан „прорвався". Підчеркаю, „**навіть** Штреземан", бо й справді, треба вже **дуже богато,** щоб цього спокійного, абсолютно опанованого, вічно усміхненого і приязного чоловіка вивести з рівноваги. Усе те подразнення і неспокій, що накипали в нім наслідком безвиглядних переговорів з аліянтами, скропились на Залеським. Як це пізніше назвав Бріян: затемнилось небо і стрільнула гармата. Побіч тяжкої і скритої контроверси з обома своїми великими противниками прийшов ще й прикрий виступ Залеського. Це переляло міру. В чомуж річ? Німецький горішньо-шлеський Фольксбунд пожалівся перед Лігою на поляків за те, що... Але **нам** цього не треба говорити, за що міг жалітись Фольксбунд. **Ми** це знаємо... Але й трх мізерних заяв Фольксбунду вистарчило, щоб закинути німцям протипольський виступ, або точніше державну зраду. Слухаючи промови Залеського Штреземан почав найперше бити кулаком по столі. Нарештіж зірвався до обуреної відповіди. Як так? Оборона рідної мови, культури і віри, це державна зрада? — Ірридента? Той репліки Штреземана був дуже живий. „Це є нечуване з вашого боку..." „З ваших слів говорить неправисть..." Не **важитесь** говорити..." „Ви **смієте** твердити..." Що булоб, колиб **тим** тоном говорено на міжнародній арені до якогось іншого представника? Це означалоб або особисту зрізу даного міністра, або зрізу поміж обома урядами. В даному випадку воно інакше. Залеський не реагував. Зайвий раз виявилось і при тій нагоді, що не моральні категорії тільки сила є здібна ще слід управильнювати відносини. Результат був той, що Штреземан поставив офіційний внесок, щоби на черговій сесії Ради основно управильнити справу нац. меншостей. **Час вже найвищий, щоб в цей актуальний момент, наші відповідальні чинники поставили на дебату Ліги теж і наші справи.** Коли — розуміється — з цього й не буде реальних наслідків, то тим може зможемо спричинити бодай те, що зайвий раз світ пізнає, що методами Ліги тих невчих справ позитивно вирішити не можливо. Таке міжнародне пізнання означає один крок від Ліги назад і разом з тим, один крок вперід до грядучих можливостей вирішити всі ті питання інакше.

III.

Рада Ліги розїхалась „з несмаком". Штреземан не добився від аліянтів нічого. Аліянтського фронту проломити не пощастило. Ще й в додатку роздряпано стару „меншостеву рану". Та ще як слід не розїхались учасники Ради, коли станули перед загрозою, що жаєщо пропаде їхній різдвяний спокій і що прийдеться зїхатись знова. Тим разом на **надзвичайну** сесію Ради, скликувану наслідком болівійсько-парагвайського конфлікту. Не має спокою на світі. Як богато експльозивного матеріялу зібралося під поверхнею щоденної політики, показує ціла ота дипльоматична суматоха, що заворушилась довкруги конфлікту в Гран Чако. Цілий світ кинувся розривати противників. Найперше панамериканська конференція, що якраз зїхалась у Вашингтоні. Потім Рада Ліги Націй. Потім еспанський король. Потім папа римський. Потім „АБЦ — держави" (Арґентина, Бразилія, Чіле) до спілки з Перу.

Чому стільки галасу? Чому порушено аж так великий розємчий апарат? Річ у тому, що скрізь знають цілком точно, що цього конфлікту зльокалізувати не булоб можливо на випадок вибуху війни що він мусів би перекинутись на цілий континент, а звідтіля зачіпати щораз дальші і дальші круги. Але нині як за те — каже пиячно **New York Herald: too soon. Ще за скоро!** І як додає **Vossische Zeitung** „що не підросло нове покоління"! І як доповнює **Evening Standard:** „ні Англія ні Америка ще не осягнули належної точки концентрації". Прийдеться ще трохи потерпіти нюйорському „Стандардові". Директори великих сталевих і хемічних концернів будуть ще деякий час зиркати на „лиху коньюнктуру". Але їх день ще прийде. Покищо покінчилось усе кількома розбитими головами. Але той пластер, що його наліплено на заропілий боляк в Чако, істнування самої недуги ще не усуває. Вона далі і невпинно проточує свої канали під поверхнею видимої політики. Зазначуться тут і там симптоми, без того, щоби добратись до їх огнища.

IV.

„Ні Англія, ні Америка ще не осягнули належної точки концентрації". Ще ні! Але вони роблять це з цілим напруженням сил. Передовсім Англія! З огляду на гамір, який повстав в Люґано довкруги справи репарацій і Райну, майже не помічено ще дуже дискретної, але й дуже важної ролі, яку відіграв в Люґано фа-

шістдесятий секретар Гранді. Після дводневних переговорів з Бріяном і Чемберленом він виїхав негайно до Ангори. Переговори ті і подорож Гранді є окружені недоступною тайною. Але й те, що просякнуло до ширшого відома, вистарчає, щоби зрозуміти істоту справи.

Ще минулого літа вказувано на цьому місці на систему довнішньої політики Мусоліні, яка є спрямована до того, щоби створити південно-східний бльок з Греції, Туреччини, Угорщини і евент. Болгарії. Вже богато зроблено у цьому напрямку в Римі. Але ще не осягнуто остаточного порозуміння поміж Грецією і Туреччиною. Звідтіля місія Гранді у Кемаля. Але цей бльок перехрещується в богатьох місцях з Францією і Малою Антантою. Чемберленові не вдалося ще й до цього часу найти форм компромісу поміж Римом і Парижем. **Це мало статись в Люгано.** Чи сталось? І як? А коли ще ні, то як довго ще прийдеться ждати? Все це ще непевне. Але одно є певне. Чемберлен **проводить** тут політику концентрації. І це є лиш питанням часу, коли він свою ціль осягне. Одначе з пацифізмом та концентрація не має нічого спільного.

V.

Тимчасом, пораб уже бути готовим. На всякий випадок! Бож тут і там творяться ситуації, де англійсько-російське чи англійсько-американське суперництво зможе вгустить до несподіваної експльозії. Історія в Гран Чако була симптоматична. І майже рівночасно на другім кінці світа отворилась в іншій площині, що моглаб легко довести до конфлікту, на той раз зі СРСР. Всьому винен Аманулла. Їздив чоловік по Европі, скрізь його приймали — нічим Гарун-аль-Рашіда! — показували тисячу чудних річей і передовсім силу (оту що правда технічну), яку має цивілізований захід. Надивившись на все до схочу Амануллі забажалось мати в себе в Кабулі все те, що мають берлінці, льондонці, парижане. Літаки, залізниці, авта, фабрики, газети, клюби, партії, парляменти, радіо, театр, кіно, то-що... Крім того гарна королева Турая побачила европейську рівноправність полів — одним словом доволі причин, щоби захопити афганську королівську пару.

Отже повернувши з подорожі, Аманулла, зовсім так само, як робив це колись з москалями Петро Великий, почав обрізувати своїм афганцям бороди, здирати зі шляхотних афганських бояр їхні халати і взагалі европеїзувати країну. Але не кожний Аманулла потрафить бути Петром Великим. Афганці не захотіли! Підняли спершу великий бешкет, потім вчинили кріваву революцію, короля обложено в Кабулі, перервано всякий звязок зі закордоном і ніхто не знає, що властиво в Афганістані твориться. І тут починаються комплікації на зовні. Англійці боються, що більшовики використають ситуацію й підпомагаючи одну із сперечаючихся за владу партій, опанують країну. Зноваж більшовики бояться, щоб англійці не допомогли захопити влади в Афганістані якійсь своїй креатурі. Але коли якийсь з противників таки осадовиться внаслідок афганської революції міцно в країні? Англійці більшовиків у Кабулі, на своїй індійській границі, не стерплять. А опанують ситуацію англійці, тоді більшовики ще гірше заворушаться в інших місцях. Краще від цього нікому не буде. Сидів би був тихо Аманулла і не рипався. Тепер тільки клопоти!

Конфлікти скрізь. В Чако, в Кабулі, в Люгано, — ще де? Тим разом Чемберлен має дуже неспокійні рідзвяні ферії.

Зенон Пеленський.

По широкому світі.

В Чехословаччині приготовляються вже тепер до переведення статистики цілого населення, що відбудеться в 1930 р.

Сенатська комісія в Вашингтоні висловилась 15 голосами проти одного за ратифікацію пакту Кельоґа.

В околиці Відня дійшло до сутички комуністів з „гакенкрайцлерами"; 25 ранених.

В Естонії утворений новий коаліційний кабінет під проводом соціяліста Реі.

В Австрії сильно зростає безробіття; морози припинили будівельні роботи.

Джекі Куґен, відомий фільмовий артист-дитина, приїхав до Берліна, де виступатиме в одному з театрів.

Ювилей А. Чайковського.

В 40-ліття літературної праці.

Вечір для вшанування 40-літньої літературної праці Андрія Чайковського, що відбувся в залі Лисенка, мав на половину характер концерту, а на половину Академії. Зібралась на цьому здебільша поважна частина громадянства, складена з представників ріжних товариств, організацій і установ, що вважали своїм обовязком хоча би самою своєю присутністю віддати поклін письменникові.

Вечір почався палкою промовою **Остапа Луцького**, що з великим поетичним розмахом і вродженою силою слова передав моменти, які рішили про це ювилейне свято: незвичайно широку популярність творів Андрія Чайковського, їх виховне значіння для молодого покоління, довголітню невсипущу працю робітника пера, ідеольоґічні основи його історичних повістей — бажання воскресити найкращі сторінки нашої бувальщини.

Д-р Кость Левицький доповнював цю промову картиною перших починів громадянської праці А. Чайковського, якого він був товаришем зі студентської доби і співробітником при кладенні перших підвалин під неодно наше товариство. Союз Правників, Т-во „Просвіта", організація українських адвокатів, загально-національна праця в ріжних осередках нашої громадянської діяльности — ось поодинокі етапи праці Ювилята поза його письменськими заслугами.

На концертову частину вечора склались сольоспіви п-ни **Одарки Левицької** і п. **Володимира Тисяка**. Обоє вони виступили з ріжномаїтною програмою (народні і стрілецькі пісні та найкращі арії з опер), обоє вивязались якнайкраще зі свого завдання. Обоє теж виступали на домагання публики з наддатками.

На закінчення вечора Ювилят ділився своїми особистими вражіннями на тему: чому і як він став письменником, завертаючи у своїх споминах до гимназійних часів, коли першою його літературною спробою була шкільна вправа на вільну тему, до якої він поставився справді вільно, бо з гумором. Дуже прихильна оцінка цієї вправи вчителем була першою заохотою для молодця стрібувати свого пера і поза гимназійними вправами. **А. Чайковський**, дякуючи за влаштоване йому свято, за численні привіти й телеграми, боронився ж щирою скромністю проти великих похвал його літературної праці: він працював як кожний громадянин, що робить те, до чого почуває хист і що вважає потрібним для загального добра. Недостача побутової та історичної повісти, такої важливої головно у вихованні молодого покоління, спонукала його заповнити цю прогалину.

Тому, що вечір дещо протягнувся, Ювилят не мав часу прочитати заповідженого в програмі довшого оповідання „Ні разу не вдарив", знаменитої побутової картинки, зачерпненої з його адвокатської практики й обмежився короткою гумореском з давніх, передвоєнних літ, що навівала симпатичний чар старих, зовсім інших від нинішніх умов життя.

Після прилюдного вечора зійшлися члени „Т-ва Письменників і Журналістів" і деякі запрошені гості на спільну вечеру. „Т-во Письменників і Журналістів" уважає своїм обовязком звернутись на цьому місці з приязним вибаченням до всіх, що не дістали особистих запрошень на ці на-пів товариські сходини. Якщо брати би на увагу суспільне, представницьке чи особисте становище численних членів нашого громадянства, то таких запрошень треба би було післати у Львові і поза ним щонайменше 500, а стіл, довкола якого мали зібратись гості, міг помістити не богато більше понад 50 осіб. Крім цього, один з членів Ради Т-ва, що вів усе листування, нежданно занедужав і неодин із намічених гостей не дістав через те запрошення.

На комерсі перший забрав слово голова „Т-ва Письменників і Журналістів" **д-р В. Щурат**, що витаючи Ювилята, розвинув думку про вперше відкриту А. Чайковським у нашому письменстві знехтовану класу суспільности: ходачкову шляхту, з життя якої він змалював нам богато цікавих картин, з далі згадав і про його неабияку ролю виховавателя молоді та широких кол громадянства. За ним пішла довга низка промов, з яких кожна мала власний тон і підкреслювала іншу сторінку заслуг Ювилята. Якщо

М. ВОЗНЯК.

10)

З романічних епізодів Панька Куліша.

(Продовження).

„Та в душі є невтомлена жадоба шукати в людях високих проявів почування та скермовувати його до високих цілей. А тимчасом скільки виходить із цього здогадів, непорозумінь тощо! Та досить".

Шість місяців пізніше, 7. липня, писав Куліш іще виразніше про своє листування з Милорадовичівною: „Прохаю Вас знищити листи, що Ви їх одержали від відомої особи, й ніколи про них не згадувати. При побаченні, як що воно наступить, я скажу, що їх зовсім не одержано, й цим зроблю кінець відносинам, що дивно виглядають в очах инших і цілком не є в згоді з життям і не ведуть до нічого путнього".

Та забувши на своє правильне ствердження, Куліш зробив дальший ступінь у вияві своїх почувань в оцьому листі з 26. січня 1859 р. до Милорадовичівни: „Читаючи Ваш лист, кохана сестро, читав я не те, що Ви писали, а те, що в Вас у серці діялось. Так і бачу, як Ви там собі сидите сама-самісінька перед тим бідолашним листком паперу, которому що хоч роби, а він того не вимовить, що в серці діється. Бідна моя дитино! Коли й я — на що вже перепсовав того добра, да й то-ж насилу да на превелику силу зумію так висловитись, щоб мене зрозуміли: а то-ж то воно своїми невмілими рученятами ворочає важку важенну машину, що зоветься пером! Не слухає Вас перо, моє серденько. От як би голосом до мене промовили, то знаю, що багато дива мені-б об'явили — про свою душу, про своє серце. Перо того не зможе, що зможе живе слово. І як ми там ні вмудряємось щирі речі на папері вимовляти, а не зрівнємось із Вашими живими щирими речами. Все-ж я читав Ваш лист смакуючи, бо скрізь Ваше сказане слово вбачав я несказане. Тим-то й не бійтесь мене, що я Вас або осужу своєю думкою, або не зрозумію, що Ви хотіли сказати; і не сердьтесь, коли справді не зрозумію. Тілько-ж у тому ділі, про которе ми змагаємось, правда на моїй стороні, — як Ви собі хочете! Душа Ваша тепер у такій порі, що од свого богатства бажає создать якийсь храм, і в тому храмі поставить якогось кумира і приносити йому благословенную жертву. Що небудь Вам показалось у тому паничеві людське, — Ви й почали сновати круг його свої дівочі ясні думи. А що се тілько омана Вашої-ж натури, то от Вам довод: стань обік того панича що небудь показніше і богатше духом, Ви-б занедбали свої думи. Самі-ж Ви говорите, що промовили мені одно словечко. Я його ніколи не забуду, і все одно, про кого-б ні було воно, а панич сей мала людина, дуже мала! Собі самій Ви не здаєтесь ніяким дивом, бо воно так завсегда буває; а посудіть от про що. Вас полюбив хтось далекий, побачивши разів зо два, да ще серед таких людей, которі хиба заморозять, а вже не розогріють серця. Він Вас із голови ніяк не викине, хоть би того й бажав. Він до Вас рад би летіти орловими крильми, щоб тілько подивитись да й вернутись назад. Він веде з Вами мову, як рідний брат з рідною сестрою. А того панича хто й за що так полюбить? Не про мужчин уже питаю; а яка молодиця, чи й гожа дівчина вдержить його в памяті серед хлопоту і серед людей, на вибір вибраних із тисяч, а не з десятків? Що Ви про його думаєте, що Ви пригріваєте його в серці, то се іменно тим, що воно чисте і неповинне іще тілом і душею, як зрівняти до його отих добродіїв, которі вже всього на світі переробили й дослужились, а на остаток лізуть женитись до гарної і свіжої, як квітка, дівчини! Він тілько і взяв над ними ягнячою неповинностю, а чоловічого діла і високого духу нема за ним, да Бог знає, чи й буде; бо щось дуже низенько ся пташка почала змолоду літати. Чи сердитесь Ви на мене, чи ні, з мушу я щиру правду Вам казати, коли справді ми свої, а не чужі собі люде. Я Вам не одражую, я не кажу: „Одцурайтесь його". У нас нельзя ще прожити з упокоєм, не виходячи заміж. Він може й стоїть того, щоб Ви жили з ним у одній хаті, коли вже инше не можна Вам обійтись. А все-ж не обманюйте себе, що як вийдете заміж, то й кінець Вашому роману. Ні, не полюбивши тепер, не минете сього лиха й сього щастя послі. Коли-ж удовольнитесь аби-яким хатнім коханнєм, то не завидую Вашому душевному щастю. Чи Ви мої слова зрозуміли по-мойому? Коли не зовсім зрозуміли, то ще прибавлю. Ви думаєте, що любите того панича, — и вже сказав, що се так собі дівоча мара. Ви думаєте, що він Вас любить, — і сьому не правда. Він то Вас любить, да тілько за те, що у Вас зверху. Коли з Вас досить такого кохання, то й добре. А мені здається, що нехай, як хоче, хто гаряче обниме, а не скаже слова гарячого — швидко те обниманнє надокучить. Душею любимо ми до конця жизні, а тілом — поки воно не прохололо. А коли-б Ви знали, які тиї любоснії втіхи не довгі! Не стоять вони самі по собі доброго слова. Отже сьому паничеві здається, що на віки він молодим жевжиком коло Вас буде увиватись. І Вам може здається, що конця не буде тому хатньому щастю, на которе тілько й можна з ним сподіватись. Тепер Ви самі, і тоді самі будете. Тепер не маєте коло себе людини — душу одвести і тоді так буде. Переміниться тілько театр і костюми, а ігра буде та-ж сама. Отсе-ж для того пишу Вам, щоб Ви знали попереду і не занеслись на висоту, а прямісінько по землі йшли — куди веде Вас доля. Пишу для того, щоб Ви і себе і мене не обманювали, що Ви любите панича так, як зуміли-б любити кого иншого. Не любите Ви його, да й ні за що! Та енергія, що Ви розказуєте про його, — то хлопича сваволя. Енергія в роботі, в мислі — отто енергія! А воно зроду не трудилось, зроду не мислило. Легесенький чоловік з його — от і все. І хоть він буде Вашим мужем, то й тоді одно про його скажуть усі такі люде, як я. Да годі-ж уже про се!

(Продовження буде).

можна би було їх записати та передати то вони склались би на чимаду ювилейну збірочку. Промовляли: посол **В. Целевич**, п-і О. **Гударева** (від буковинських земляків), дир. **М. Заячківський**, консуль **Г. Лапчинський**, п. **З. Бичинський** (від канадійсько-американських земляків), акад. **К. Студинський**, **А. Крушельницький**, ред. **Коберський**, **Л. Лепкий**, д-р **О. Марітчак**, **В. Калинович**, дир. **Строньский** і посол **Великанович**.

Завершуюча промова самого Ювилята була доповненим його „літературної сповіди", почотої на концерті; вона була перетикана неодним цікавим спомином і безпосереднім гумором, що вирівняв де-

які може занадто полемічні тони промовців, які в палі красномовства забули на святі про його присутність. Своє слово закінчив Ювилят побажанням, щоби письменники і журналісти подбали спільними зусиллями про розвязку одного з найбільше пекучих питань нашого сучасного культурного життя: про охорону письменської праці, яку використовують видавці та видавництва і яка в наших обставинах не дає авторам навіть спромоги мінімального прожитку.

*

Спис привітів, яких було понад сто, подамо в черговому числі.

Народній Зїзд.

Перший день нарад Партійного Зїзду Українського Національно-Демократичного Обєднання дня 24. грудня 1928.

(Звіт.)

В понеділок 24. грудня ц. р., в 10. год. вранку, в присутности делегатів з цілого краю (по два від організації), дотеперішніх членів Центрального Комітету партії, послів і сенаторів та делегатів Повітових Комітетів голова УНДО посол д-р Дмитро Левицький відкрив III. Народній Зїзд.

„У Великі Роковини 10-ліття визвольної боротьби — говорив голова відкриваючи зїзд — уважаю своїм першим обовязком скласти доземний поклін усім полеглим Борцям за волю України. Дальший привіт належить тим вязням, які по вязницях каралися і караються за вірність своїм національним ідеалам, врешті поклін усім помершим членам нашої партії, які мають заслуги для розвитку нашої організації". Народній Зїзд вислухав цю заяву стоючки. Опісля на пропозицію посла Гриня Тершаківця вибрано таку президію Зїзду: голова — сен. Горбачевський, заступники — пос. д-р В. Загайкевич, п. Любарський (Грубешів), д-р Ол. Марітчак, о. Цетельський (Камінка Струм.), п. Назарчук (Дубно), сен. Кисілевська, Скасків із Божикова (Підгаєччина); секретарі — пп. Мих. Ліщак і д-р Горбовий.

Пос. Ст. Кузик запропонував вибрати негайно комісію-матку (для вибору нової Управи партії) у складі 9-ох членів. П. Агатон Добрянський сротивився виборові комісії-матки перед вислуханням програмових рефератів; опісля запропонував збільшити скількість комісії до числа 15-х осіб. Внесок на негайний вибір комісії підтримав п. Зенон Пеленський. При голосуванні перейшов внесок посла Ст. Кузика, з тим, що число комісії збільшено до 11 осіб. Склад комісії-матки: сен. А. Горбачевський (Чортків), пос. Заваликут (Копичинці), д-р Залітний (Теребовля), д-р Миколайчук (Надвірна), п. Назарчук (Волинь), пос. Дм. Паліїв (Львів), п. М. Стефанівський (Львів), п. Столярчук (Волинь), пос. Гр. Тершаковець (Рудки), п. Чукур (Коломия), о. д-р Юрик (Золочів).

Слідує звіт-реферат голови посла д-ра Дмитра Левицького. (В часі промови п. голови явився на салі представник городського староства надкомісар Вагнер і переврив запрошення присутніх, після чого покинув салю). По промові голови, що тривала більше години, здає звіт ген. секретаріяту д-р Л. Макарушка. Третій з черги реферат про наше внутрішнє положення та про ідеольогію УНДО виголосив ред. Василь Мудрий. В год. 2-ій закінчив свій реферат ред. В. Мудрий, після чого зарядженно перерву до год. 4.

По рефераті ред. В. Мудрого, що тривав півтора години, а який вислухали всі присутні з великим напруженням, слідувала двогодинна перерва на обід. В год. 4.30 пополудні почалися наради дальше. Провід спочиває в руках пос. д-ра Н. Загайкевича. Перший приходить до слова пос. Вол. Целевич, що обговорює завдання партії в організаційній ділянці та аналізує наше теперішнє положення в Польщі. Зокрема посвячує богато уваги змаганням польських чинників на те, щоби штучно вибудувати мур між українською національною інтелігенцією і українським народом, іншими словами пообіжити її з народом. (В часі реферату ред. В. Мудрого перед обідньою перервою і в часі реф. пос. В. Целевича по перерві на салі є 230 присутних делегатів партійних установ з краю з усіх наших земель під Польщею).

Пос. М. Струтинський відчитує політичні резолюції, в яких першу приймає Зїзд гучними оплесками. По тім починається дискусія над усіми рефератами і запропонованими резолюціями.

В дискусії забирали слово: **Ліщак Михайло** (селянин з Рогатинщини) говорив про потребу якнайтіснішої співпраці селянства з інтелігенцією; **Доманський** (селянин з Толщева, львів. пов.) говорить про потребу популяризації виголошених рефератів між селянством та взиває селян, щоби гуртувалися біля УНДО як єдиної щиро-народньої партії; **Грицько Гладкий** (Луцьк) говорить про північно-західні землі та політичні відносини на них; **Козіцький** (робітник зі Львова) висловлює подяку провідникам партії за дотеперішню працю та зголошує резолюцію, щоби всі робітники і селяни єдналися виключно під прапором УНДО, щоби наші посли, які стоять на національній платформі, обєдналися в одному клюбі; інж. **Король** (Бучач) запитує, як стоїть справа з постановою ЦК. і Парл. Репр. в справі страченого мандату в тернопільському виборчому окрузі, вказує на необхідність сильнішого контакту парляментарної репрезентації з населенням по виборах; п-ні **Баранова** (Тернопіль) говорить про партійну організацію жіноцтва; **Визрівський** (селянин з Соколівки, пов. Золочів) порушує справу організації нашого селянства; **Білинський** (Пчани пов. Жидачів) порушує справу резолюцій та доповнює їх окремою резолюцією в справі пропаганди за кордоном; **Шахнович** (Бібрка) підкреслює, що центральний комітет вповні вивязався зі свого завдання, так само на висоті свого завдання стоїть наша Парляментарна Репрезентація і в тому напрямі пропонує відповідні резолюції з признанням та повного довіря для Центрального Комітету і Парл. Репрезентації. Запропоновані резолюції приймають присутні однодушно грімкими оплесками; **Скасків** (селянин з Підгаєччини) говорить про високі та відповідальні перед всім українським народом завдання нашої політики, що випливають з нашої програми, а також про доцільний розділ політичної й організаційної праці між організаторами та повітовими організаціями з одної сторони і послами з другої, бо всеї організаційної праці на послів звалювати не треба, бо вони мають ще й інші далеко важніші завдання.

Провідник в тому місці перериває дискусію та приступає до вибору Центрального Комітету. Від імени комісії-матки проголошує лісту Центр. Комітету. Над запропонованою лістою розвинулася дискусія, в якій забирали слово: пп. д-р Білинський (Самбір), Паліїв, Сенечко (Перемишль), Паславський (Лютовиська), д-р Л. Макарушка (Львів), З. Пеленський, о. Ліщинський, п-і Баранова, Скасків, Білинський (Пчани), Петрицький Іван, Целевич Волод., Гораль (Борщів), Добрянський, О. Яворський, Долганський, Зубик, Сабат, о. Маринович, Стефчак, д-р Чорненко, Даньчак, Михаць Кость, Матейків, Хруцький, д-р Д. Левицький, Пеленський, сен. Черкавський і Дм. Паліїв (як референт з'сти комісії-матки).

По дискусії приступлено до голосування над лістою кандидатів до Центрального Комітету.

Новий Центральний Комітет.

До нового Центрального Комітету вибрані:

1) Д-р Дм. Левицький, 2) д-р Баран Степан, 3) Божаровнч Осип, 4) д-р Волошин Михайло, 5) д-р Витвицький Степан (Прогобач), 6) Дешкевич Володимир, 7) Зелений Андрій, 8) Ігнат Евстахій, 9) Козіцький Іван (Львів), 10) о. Куницький Леонт., 11) д-р Куровець Іван, 12) Ліщак Микола (селянин з Рогатинщини), 13) пос. Луцький Остап, 14) д-р Лисяк Павло, 15) д-р Макарушка Любомир, 16) Мартюк Іван (Копичинці), 17) д-р Марітчак Олександер, 18) Мудрий Василь, 19) Назарчук Федір (Волинь), 20) о. Онишкевич Степан (Купновичі пов. Рудки), 21) д-р Олесницький Юл. (Станиславів), 22) інж. Юл. Павликовський, 23) Павлюк Іларій (селянин, Волинь), 24) Паліїв Дмитро, 25) Пеленський Зиновій (Львів), 26) Подубинський Василь (селянин з Сяніччини), 27) Рудницький-Кедрин Іван (Варшава), 28) Рудницька Мілена, 29) Стефанівський Мих. (Львів), 30) Струтинський Мих., 31) о. Сухий Володимир (Болехів), 32) Творидло Микола, 33) Тершаковець Гриць, 34) д-р Троян Кирило, 35) Храплквий Евген, 36) Хруцький Сергій, 37) Целевич Володимир, 38) Шепарович Олена, 39) Чукур Юра (селянин з Печеніжинщини), 40) місце для представника студентів. Заступниками членів ЦК. вибрані: 1) Галібей Михайло, 2) д-р Гижа Іван, 3) Еретенюк Дмитро, 4) Кохан Володимир, 5) Мартинець Теодор (Львів), 6) Пашкевич Іван (Коломия), 7) Рудницький Іван (Львів), 8) Селезінкова Ніна (Сокаль), 9) Скасків Григорій (селянин з Підгаєччини) і 10) Яворський Олекса (Підгайці).

До Партійного Суду ввійшли: 1) д-р Антін Горбачевський, 2) д-р Володимир Охримович, 3) д-р Степан Федак, 4) о. Юліян Татомир, 5) Борис Охримович, 6) Ярослав Колтунюк, 7) Мирон Гаврисевич, 8) Микола Загульський, 9) д-р Евген Шуровський.

По виборах продовжувано дискусію над рефератами і резолюціями. Перший промовляв о. **Маринович**. Він підкреслював вагу церковних і религійних справ для нашої партії. По його промові принято однодушно всі політичні та організаційні резолюції. Після того промовляв ще О. Навроцький, по чім наради перервано до слідуючого дня.

Членам тов. „Дністер" до відома!

Згідно з обовязуючим законом, кожний член Т-ва взаємн. обезп. „Дністер" **мусить найдальше до кінця грудня ц. р. викупити полісу „Дністра"** на обезпечення дозволеної законом 1/3 части будинків на 1929 рік.

Хто в означеному речинці не викупить своєї поліси на 1929 рік, того будинки з днем 1. січня 1929 р. перейдуть в цілости до обезпечення в П. З. У. В.

Члени „Дністра" не є обовязані пред'являти своїх поліс до реєстрації повітовим інспекторам ПЗУВ, бо Т-во „Дністер" займеться само предложенням ПЗУВ спису викуплених на 1929 р. будинкових поліс. Підвишку оціночних вартостей на 1929 р. зарядив ПЗУВ, і ся підвишка є після закона міродайною і обовязуючою для других Товариства, отже і Т-во „Дністер".

1095 4—5

НОВИНКИ

— **Випозичальня книжок „Ізмараґд"** перенеслася до нового льокалю при вул. Косцюшка ч. 5, І. поверх, відкрита кожного дня від 9—1 і 3—7. 1132 1-10

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішнім числом та просимо Вп. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату просимо висилати безпосередно до Адміністрації, яка на місяць січень 1929 р. виносить 4.50 зол.**

— **З нашого театру.** Наш театр, що пробує ріжноманітним добором пес, дбайливістю обстанови і совісним опрацюванням поодиноких роль побороти байдужність нашого громадянства, дає свої дальші вистави в днях 25. і 26. ц. м., рахуючи на більше свобідного часу у цих днях наших деяких земляків. „Ой, не ходи Грицю", „Мазепа", „Скупар" — кожний має по вподобі до вибору песу під іншим настроєм. Одночасно театр підготовляє відновну старої, вічно ще свіжої оперетки Офенбаха „Орфей в пеклі" в новім перекладі Ю. Шкрумеляка.

— **Львівська хроніка.** Застрілився молодий купець Кшиштоф Лігоцький, спільник алькоголевої фірми, яка „не йшла"; його співвласник Шльосберг, щоби оминути наслідків банкротства вибрав інший вихід — утечу. — По кілька місяців вязниці (зведених амнестійним законом до 3-літньої відпустки) дістали дві жінки: мати пятеро дітей пані А. З., що не хотіла годувати шестої і акушерка Н. В., що їй у цьому помагала. З чийого почину вела прокуратура проти них процес невідомо. — У суботу вранці тисячі людей мали безплатне видовище на ринку: поліція переводила примусову екзекуцію на одній перекупці за податок; в її обороні стали інші перекупки та перекупні і побили полідаїв, як. мусіли аж грозити, що будуть стріляти. — Злодійства і арештувань за злодійства не списати й на медвежій шкурі!

— **Спростування.** Пишуть нам: Відомість у дописі з Надвірнянщини, поміщена в „Ділі" ч. 284 (11.535) під датою 22. XII. 1928, про розвязання Т-ва „Луг" в Назавізові надвірнянським старостом виявилась неточною; т-во „Луг" в Назавізові не розвязано.

— **Промоції.** Дня 21. грудня ц. р. промувалися у львівському університеті п-на Мацьківна М., п. Сенетум Омелян і п. Берест Осип на докторів медицини.

— **Забутий знавець театру.** У 156 ч. „Нового Часу" з дня 24. грудня п. С. Боднарович почав великий фейлетон про останню песу Я. Галана „Вантаж", якій хоче відмовити всякої вартости. При цій нагоді він пише таке: „Я. Галан невдачно дебютував минулого року песою „Дон Кіхот з Етенгайму", нагородженою тільки завдяки цілковитій нетямучості жюрі першою нагородою на конкурсі Кооперативи „Український Театр". Не вдаючись у полеміку з самопевними твердженнями всієї статті, хочемо пригадати її авторові та ширшій публиці, неознайомленій з історією конкурсу, склад цього „нетямущого жюрі". До нього входили: М. Галущинський, К. Гриневичева, дир. Й. Стадник, д-р Ів. Брик, В. Дорошенко, О. Луцький і М. Рудницький. Гадаємо, що Кооператива „Український Театр" при найближчому конкурсі направить свою помилку і замісць складати жюрі передасть усі присдані твори на осуд такому знавцеві драматичної творчости, як п. О. Боднарович.

Театри.

Кооператива „Український Театр" під дир. Й. Стадника.

Вівторок 25-го, г. 7.30 веч. „Ой не ходи Грицю", нар. драма Старицького.

Середа 26-го, г. 7.30 веч. „Мазепа", трагедія Словацького.

Пятниця 28-го г. 3. попол. „Скупар" Моліера (для шкільної молоді).

Великий Міський Театр:

Вівторок 25-го, г. 7.30 веч. „Одна одинока ніч".

Середа 26-го, г. 7.30 веч. „Намісто Мадонни".

Четвер 27-го, г. 3.30 попол. „Мораль пані Дульської".

Четвер 27-го, г. 7.30 веч. „Одна одинока ніч".

Пятниця 28-го, г. 7.30 веч. „Зломана драбина".

Кіна.

„Аполльо": „Людина сміху" з К. Вайдтом.

„Лев": „Приватне життя пані Олени".

„Одеа": „Червоний біс".

„Палас": „Шехерезада".

„Фатаморгана" „Борвій".

З концертової салі.

ЮВИЛЕЙ МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ЛИСЕНКА.

II.

Святочний симфонічний концерт, що відбувся другого дня в міському театрі, складався зі самих українських творів: 1) Микола Колесса: Українська суїта (премієра); 2) В. Барвінський: Українська рапсодія Г-моль; 3) Ст. Людкевич: Стрілецька рапсодія 1914—1919 Ц-моль (премієра); 4) М. Лисенко: „Туман хвилями лягає", хор з опери „Утоплена" (міш. хор „Львівського Бояна"). Дирігував д-р Людкевич.

В 1-ій точці дався вперше пізнати новий представник нашого молодого композиторського покоління, Микола Колесса, син відомого етнографа, д-ра Фил. Колесси, абсольвент празької консерваторії. Отся його суїта складається з 4 уступів: 1) Andante con moto E-moll 4/4 2) Scherzo (Presto barbaro C-moll ¾, з поміжнішим „тріо" у дорійському A-moll; 3) Lento espressivo F-dur, і 4) Коломийка (Poco vivace G-moll ⅔). І хоч-небудь не Sturm- und Drang-овий твір тут і там, не без деяких ексцентричних заговів (прим. кінцевим нерозвязаним дисонансом), то знова стилевих хитань (відгуки Брамса в 1-ій, Людкевича й Барвінського в 2-ій та Регера в 3-ій частині) — то все таки той молодечий розмах, що він навіть зі слабших місць твору, робить його симпатичним. Чується тут ліпший хист майбутнього визначного композитора, тому слід би побажати йому якнайкращих успіхів на розпочатому шляху! Найбільш викінченою вважаю 1-шу часть (поліфонічного характеру), натомісць скерцо і коломийка мають найбільше народньої екзотики. Не завадило би, щоб молодий композитор показав ще свої хибети на полі сонатної форми.

Відома вже з кількох концертів рапсодія Барвінського зробила вражіння ствріі з любим знайомим. А що цей твір здобув собі успіх і на Великій Україні в часі не-

давньої поїздки автора туди, то можемо небавком сподіватися европейської популярности цього так викінченого твору, очевидно, як тільки поступить у видавництво.

Після тої сонишньої рапсодії Барвінського слідувала трагічно-понура „Стрілецька рапсодія" Ц-моль Людкевича, скомпонована цього року в память листопадових подій 1918 р. Дійсно вона понура, як наша бувальщина, а зокрема та події, що в ній змальовані. Твір починається темою пісні „Ой та зажурились", перериваною що два такти мотивом жалібної трембіти. Мішаний ритм, раз на 4/4, раз на 3/2, перетворюється згодом в одностайний ритм похоронного маршу (місце: „Що стільки народу") — досіль усе ще Ц-моль. Це сумна дійсність, що гнітить серце поета. І він бажає перенестися в те краще недавно минуле, коли то нарід зірвався до свободи, поки його не розгромлено й не закована. Моя з імли виринає тема боєвої пісні „Ой видно село" Е-моль — глухо, на контрабасах піціцкато, в супроводі низьких дутих інструментів. Одначе з тих глухих низів переноситься пісня у щораз вищі голоси орхестри — бадьорий боєвий настрій росте, кріпшає — то „Йдуть наші Січові Стрільці до бою" з веселим „ха-ха!" на устах. „Хто охоту має, най іде з нами!" Місце тонації Е-моль займає подібна Г-дур, із маршевого ритму робиться Ґльш захопистий 6/8 ритм, темпо прискорюється все більш і більш — чується, що тут кується щось страшенно величне! Не що інше, а визволення України з віковиx пут! Щораз лютіший бій — та бачиш, ворог утроє дужчий! Вже тепер розпучливо ревуть сурми під закрівавлене огняною луною небо, щоб вирвати з народу насильно останки кебет на побоєвище, а тим сурмам вторує невольний свист шрапнелів (хроматичний спад високих дерев'яно-дутих!). І остаточно таки — „встоятись не стало сили!" Тай „зажурились Стрільці Січові!" Вертає отже й похоронний марш і вступна журлива думка — очевидно, у своїй матірній тонації Ц-моль, щоби закінчити поему... наглим окриком розпуки на тонічнім акорді!

І отсе нарешті споминн з наших визвольних боїв діждалися музичної ілюстрації, як уже годі кращої! Якщо порівнятиб цей твір з яким всесвітнім, то найкраще би з увертурою Бізета „Патрія", написаною під враженням подібної події — розгрому французів під Седаном — і в додатку в тій самій тонації.

Кінцева точка концерту — відомий здавна хор з „Утопленої" Лисенка, що може вже неодному через тількиразове виконання при ліпшому чи гіршому дострою фортепяну видався оклепаним — тепер при орхестрі залунів у всій повні своєї краси. Між орхестрою і хором панувала повна гармонія.

Оба отсі концерти стали двома могутніми кроками вперід на шляху розвитку нашого богатонадійного Муз. Т-ва та В. М. Інституту. Як програма, так і виконання її стояли вповні на европейській висоті. Вроджений кожному з нас оптимізм каже сподіватися, що отсей ювилей започаткує кращу, живішу добу нашого музичного руху, тим більше, що в нас тепер виринають щораз частіше нові творчі таланти. Quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit!

Борис Кудрик.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Нотаріят в Заліщиках пошукує солицитатора. 1144 1—3

Гурток українських лікарів нострифікантів у Познані просить усіх інтересантів звертатися в справах нострифікації лікарських заграничних дипльомів до нашого гуртка. — Всі письма слати на адресу: Dr. Tereszczuk, Poznań, ul. Głogowska 73 (parter w lewo) з долученням почтової марки на відповідь.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.